

Verhalen van moed, hoop en volharding

Voor en goedgevulde zaal in de Openbare Bibliotheek deden Wil van de Meeberg en enkele andere deelnemers op maandagavond 12 november 2018 verslag van de studiereis die zij vorige maand hadden gemaakt “achter het nieuws en voorbij de muren”. Deze tiendaagse reis, waarbij achtereenvolgens eerst vijf dagen met verschillende mensen en organisaties aan de Palestijnse kant van de muur werd gesproken en daarna vijf dagen aan de Israëliëse kant, was georganiseerd door de Oecumenische Vrouwengroep Twente-Bethlehem (OVTB); de bijeenkomst in de Bibliotheek door de Palestina Werkgroep Enschede.

Naar eigen zeggen waren de deelnemers van deze ontmoetingen teruggekomen met verhalen van moed, hoop en volharding. In politiek opzicht, zo bleek later ook in de vragenronde, zit de zaak muurvast. Een tweestatenoplossing, zoals door de internationale gemeenschap altijd nog bepleit, lijkt al lang en breed een gepasseerd station te zijn. Maar wat is dan het alternatief? Met de afgelopen mei aangenomen *Basic Law* maakt de Israëliëse regering duidelijk dat wat haar betreft geen ruimte (meer) is voor niet-joodse burgers in Israël, hoewel die op dit moment nog zo'n 15 tot 20% van de bevolking van Israël binnen de grenzen van 1967 uitmaken.

Tegelijkertijd vormen de Palestijnse gebieden, die de Palestijnse Staat zouden moeten samenstellen, in geen enkel opzicht een eenheid en economisch wordt dit land volkomen afhankelijk gehouden van Israël en van buitenlandse hulp. De eerstgenoemde afhankelijkheid leidt tot een ogenschijnlijk dubbelslachtige houding waar 'het buitenland' wordt opgeroepen de Israëliëse economie te treffen door boycot, desinvesteringen en sancties waaraan de Palestijnen zich zelf echter niet kunnen houden. De als tweede genoemd leidt tot corruptie bij een politieke elite die de buitenlandse hulp moet verdelen en daardoor weinig belang heeft de status quo te veranderen.

Het reisgezelschap sprak echter niet met de politieke elite maar met de bevolking aan beide kanten van de Muur. Een Muur die desastreuze gevolgen heeft voor Palestijnen die niet meer in staat zijn om bij hun landerijen te komen of bij hun werk 'achter die Muur', die immers op Palestijnse grondgebied staat en enorme stukken Palestijns gebied feitelijk annexeert. En de Muur ontnemt Israëliërs het zicht op wat zich aan die andere kant ervan afspeelt; op de

gevolgen van het beleid dat hun regering namens hen uitvoert. Wie in Israël woont of verblijft, zo merkte het reisgezelschap, kan volstrekt onkundig blijven van het bestaan van de Muur en de situatie aan de andere kant.

Palestijnse organisaties zijn voor hun werk en voortbestaan afhankelijk van de morele, politieke en financiële steun die ze uit het buitenland krijgen, kreeg het reisgenootschap te horen. Zo heeft de familie Nasser haar door vijf Israëlische nederzettingen omsloten landerijen vlakbij Bethlehem nog in bezit dankzij voortdurende aanwezigheid van “*internationals*” in de Tent of Nations. Zo dreigt de partnerorganisatie van de OVTB, het *Sumud* vrouwenhuis van het Arab Educational Institute in Bethlehem, de deuren te moeten sluiten omdat Kerk in Actie haar financiële ondersteuning heeft stopgezet. Zo nodigen ze ons allen uit: ‘Kom, zie het met eigen ogen en vertel het aan anderen!’ Dat is de “*volharding*” (*sumud*) die het reisgezelschap bij de “pareltjes van hoop” aan de Palestijnse zijde aantrof. Aan de Israëlische zijde worden deze “pareltjes van hoop” vooral geboden door mensen en organisaties die de “moed” tonen de eigen regering aan te klagen. Voorop rabbijn Arik Asscherman die de Israëlische regering in woord en daad voorhoudt dat als zij “joods” wil zijn, zij ook de geboden uit de Thora over het omgaan met de ‘vreemdelingen in uw steden’ moet onderhouden, en daarvoor meermalen is gearresteerd. Maar ook *Mossawa*, het mensenrechtencentrum in Haifa, en Jonathan Cook, rondleider in Nazareth, de grootste Palestijnse stad in Israël.

Andere “pareltjes van hoop” zijn de verschillende dialooggroepen tussen Joodse en Palestijnse Israëli’s. Dialooggroepen die in zekere zin ook een aanklacht vormen en van moed getuigen tegen het beleid en tegen de heersende opvattingen van vijandschap. Dat laatste vanuit dezelfde opvatting als de bekende tekst op de steen bij de ingang van de Tent of Nations: ‘we refuse to be enemies’. Het meest tot de verbeelding sprekende voorbeeld is de *Parents’ Circle* van Joodse en Palestijnse ouders die door geweld van de andere kant een kind zijn verloren, samen hun woede en verdriet daarover delen en ook samen eraan willen werken dat hun groep niet groter wordt.

Andere voorbeelden zijn *Sadaka Reut* (partnerschap voor Palestijnse en Joodse jongeren in Tel Aviv), het centrum *Lohamei Hageto’ot*, het woonhuis van Daria Landau (bekend van het boek *De Citroen Boom*), *Ness Ammim* (een Duits-Nederlandse christelijke kibboets in Galilea) en *A Cat* (een cultureel centrum in het nabijgelegen Akko). Ondanks de moed en de hoop die je in deze dialoogprojecten kunt zien, bleek dat deelnemers aan die dialoog er in de eigen familie- of vriendenkring niet over kunnen of durven spreken en dat het vaak vanuit het buitenland genomen en/of gesteunde initiatieven zijn.

Toch, zo was ook de conclusie in de zaal, maken dit soort dialoogprojecten duidelijk dat het op zichzelf wel mogelijk is dat ‘gewone’ Israëli’s en Palestijnen als burens vreedzaam kunnen samenleven en dat er dus helemaal geen draconische veiligheidsmaatregelen nodig zijn om de groepen uit elkaar te houden, zoals sommigen ons proberen voor te houden. En hoewel we dan, net als het reisgenootschap, op dit moment geen enkele verandering ten goede zien en eigenlijk alleen maar somberder kunnen worden, getuigen deze kleine lichtpuntjes er inderdaad van dat het ooit – en misschien wel onverwacht snel – goed kan komen. Net als Zuid-Afrika; net als Noord-Ierland.

Kees Blok, de voorzitter van Kairos-Sabeel Nederland, die ook in de zaal zit, benadrukt nog een andere les die we van deze dialoogprojecten kunnen leren, en wel in eigen land, juist ook als het om de kwestie Israël-Palestina gaat. Die discussie, zo stelt hij mede op basis van persoonlijke ervaringen, is namelijk volstrekt gepolariseerd en aan weerskanten zijn we zo snel geneigd om elkaar meteen als “zionist” of “antisemiet” te brandmerken. Laten we meer naar elkaar luisteren en, zoals ook het reisgezelschap deed, daarbij OMA thuis te laten en LSD mee te nemen, waarbij OMA staat voor “Oordelen, Mening geven, Adviseren” en LSD voor “Luisteren, Samenvatten, Doorvragen”.

Jan Schaake
13 nov.2018